

**משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
הפיקוח על תכניות לימודים ייחודיות**

שם ביה"ס/המוסד: קרית שרת חולון
שם התכנית הייחודית: מוסיקה קלאסי
תחום הדעת: אומנויות
מספר יחידות הלימוד: 5
סמל מוסד: 541110

תוכן העניינים

1.	הרקע לפיתוח התכנית והתפיסה הרעיונית של התכנית	ע"מ 4
1.1	סיבות והנמקות	ע"מ 4
1.2	ייחודיותה של התוכנית	ע"מ 4
1.3	כותבי התוכנית ושותפיה	ע"מ 5
1.4	התלמיד וצרכיו	ע"מ 6
1.5	המורה ותפקידו	ע"מ 7
1.6	החברה וצרכיה	ע"מ 8
1.7	התפיסה הרעיונית של התוכנית	ע"מ 8
1.8	מספר יחידות הלימוד בתוכנית	ע"מ 9
1.9	שעות לימודי חובה הנוספות על החלוקה לשעות על פי היחידות לבגרות	ע"מ 10
2.	מטרות התכנית	ע"מ 11
3.	התכנים	ע"מ 12
3.	א. פירוט התוכנית בתולדות המוסיקה וספרותה	ע"מ 12-
3.	ב. פירוט התוכנית במקצועות תורת המוסיקה	ע"מ 22
	פיתוח שמיעה	ע"מ 22
	תיאוריה	ע"מ 32
	הרמוניה	ע"מ 34
4.	דרכי הערכה מסכמות	ע"מ 44
4.1	דרכי הערכה מסכמות בתולדות המוסיקה וספרותה	ע"מ 44
4.2	דרכי הערכה מסכמות במקצועות תורת המוסיקה	ע"מ 46
	תאוריה	ע"מ 45
	הרמוניה	ע"מ 45
	פיתוח שמיעה	ע"מ 46

תוכנית לימודים ייחודית במגמת המוסיקה - קמפוס קרית שרת, חולון

החטיבה העליונה

1. הרקע לפיתוח התכנית והתפיסה הרעיונית של התכנית

1.1 סיבות והנמקות

בית הספר התיכון קמפוס קרית-שרת, חולון מקיים מזה 20 שנים מגמת מוסיקה. ברבות השנים, מגמה זאת הפכה לאחת ממגמות המוסיקה התיכוניות המובילות בארץ. המגמה שומרת על רמה גבוהה הן בתחום הביצועי והן בתחום הלימודי (המקצועות התיאורטיים) והפכה לשם דבר בשני היבטים אלה של פעילותה.

שמה הטוב של המגמה נבנה במשך שנים. חלק מזה ניתן לזקוף לתוכנית הלימודים אותה גיבשו-מורי המגמה- באופן עצמאי, ואנו חשים שתוכנית לימודים זאת היא מצויינת וראויה. תוכנית הלימודים מציבה את בוגרי המגמה –מבחינת רמתה- במיקום טוב על סף בחינות הקבלה למוסדות השונים בארץ להשכלה גבוהה בתחום המוסיקה.

איש איש מאיתנו צבר נסיון רב, התחדש והתקדם ללא הרף, ויצר תוכנית לימודים עצמאית ומוצלחת בהתאם למקצועות הבגרות אותם הוא מלמד. התוכניות השונות של כל מורה התגבשו לכלל תוכנית כוללת אחת, אחידה ברמתה הגבוהה ביותר, אשר תוצג בהמשך.

אנו –מורי המגמה- מעוניינים להמשיך וללמד במגמת המוסיקה בקמפוס תיכון קרית-שרת על בסיס תוכנית זאת. הסיבה לכך היא שהתוכנית הוכחה כטובה וכתואמת במיוחד את צרכי תלמידי מגמת המוסיקה בתיכון. הוכחה נוספת בדבר איכותה של התכנית הקיימת הינה בתגובתם החד-משמעית של בוגרי המגמה המשבחים את רמתה ואת יתרונותיה שנה אחר שנה.

1.2 יחודיותה של התוכנית

תוכנית זאת מתחשבת במספר שיקולים ראשיים: צורכיהם הייחודיים של תלמידי המגמה; הפעילות הרב-גילית המאפיינת פעילות זאת; הסביבה החינוכית בה התלמידים לומדים; תחום הדעת המגוון ורב הפנים הקרוי לימודי המוסיקה ושטחי המומחיות השונים של המורים במגמה. על בסיס מצע פדגוגי זה גובשה תוכנית לימודים שאת יחודיותה ניתן להגדיר על פי הסעיפים הבאים:

א. בשני תחומי הליבה של לימודי המוסיקה-תורת המוסיקה ותרבויות המוסיקה- נכתבה תכנית עצמאית, המבוססת על ניסיונם הרב של המורים. בסולפג'י גובשה תכנית לימודים ייחודית שבה מחודדת השמיעה עד ליכולת זיהוי כמעט אבסולוטית של הצלילים, באמצעות תבניות צליליות. לימודי ההרמוניה מבוססים על לימוד וניתוח מפורט של הכוראלים בארבעה קולות של באך וכן על כתיבה של תרגילים בהרמוניה בסגנון באך.

ב. בלימודי תולדות המוסיקה וספרותה מושם דגש על יצירת קשר הדוק בין ההיבט התיאורתי-ניתוחי וההיבט הביצועי. היצירות שנבחרות ללימוד במשך שנת הלימודים הן לרוב יצירות אותן מנגנים התלמידים במסגרת ההכנות לרסיטל סיום, בהרכבים

הביצועיים, או בתזמורת ובמקהלה של המגמה. לדוגמה, בתכנית הלימודים של כיתה יב בתשס"ט נכללו היצירות "שירים ללא מילים" מאת פאול בן-חיים ו"ריקוד במקצב בולגרי מס' 1" (מיקרוקוסמוס מס' 148) מאת בלה ברטוק אשר נכללו בתוכנית הרסיטל של שניים מתלמידי הכיתה, ופרק "תהילים" מאת מנדלסון אשר בוצע השנה ע"י המקהלה במסגרת קונצרטים לפני בתי הספר היסודיים בעיר חולון. כמו כן קיים קשר ישיר בין תכנית הלימודים בתולדות המוסיקה וספרותה ותכנית הקונצרטים אליהם יוצאת המגמה. כך למשל, כאשר נלמד הבלט "פולחן האביב" מאת איגור סטרוינסקי יצאו תלמידי כיתה יב לצפות בהצגת הבלט בביצוע התזמורת הפילהרמונית (ראה ביחידת "מוסיקה לבלט" בתכנית הלימודים בתולדות המוסיקה וספרותה לכיתה יב-עמ' 20).

ג. תוכנית הלימודים היא רחבה מגוונת ומקיפה. יש לציין שלמרות שהדגש מושם על לימודי מוסיקה אומנותית מערבית התלמידים מועשרים גם בשעורי מוסיקה פופולרית, מוסיקת עולם וג'אז ברמה גבוהה החל מכיתה ז' ועד כיתה יב. בכך זוכים תלמידי המגמה מכל העולמות המוסיקליים.

בתוכנית לימודים זאת נעשה מאמץ לשמור על האיזון בין תחומי הדעת התיאורטיים והמעשיים של המוסיקה. זאת על יסוד ההנחה שהלימודים התיאורטיים והעשייה המוסיקלית חשובים במידה שווה. אנו מאמינים שיצירת הגירוי והחוויה המוסיקלית הם האלמנטים המרכזיים בחינוך המוסיקלי בגיל התיכון. לצידם, מתבקשת רמה גבוהה של המקצועות התיאורטיים ודרישה מהתלמידים להתמודד עם רמה זאת. שני מרכיבים אלה משלימים את התמונה הכוללת והם העומדים בבסיס ייחודיותה של תוכנית לימודים זאת.

אישור לאיכותה של מגמת המוסיקה ניתן למצוא בכך שמסלול הוראת המוסיקה במסגרת בית הספר לחינוך באוניברסיטת בר-אילן שלח השנה ובשנת הלימודים שעברה סטודנטים להוראה כדי שיצפו בשעורי המגמה. זה בצד התיאורטי. ואילו בצד הביצועי, שמיניית כלי הנשיפה ממתכת של המגמה זכתה השנה בחסות של מרכז המוסיקה במשכנות שאננים, ירושלים, ונגניה ניגשו באופן קבוצתי למבחנים לשם קבלת מלגת הצטיינות מטעם קרן אמריקה-ישראל (קרן שרת). השנה, הרכב מבין תלמידי המגמה ביצע - בהצלחה רבה - את יצירתו של המלחין מיכאל שנהב במסגרת פרויקט "כחול-לבן" מטעם אירגון "הנוער המוסיקלי" בישראל. המוסיקה נכתבה במיוחד להרכב הקאמרי הפועל במסגרת שעות ההרכבים במגמה. מגמת המוסיקה מתגאה גם ב"שבוע אומנויות" מוצלח המציג מדי שנה - בפני תושבי העיר חולון ותלמידי בתי הספר היסודיים של העיר - את הישגיה המוסיקליים.

1.3 כותבי התוכנית ושותפיה

גב' אסתי בראון - רכזת המגמה מזה 8 שנים ומורה במגמה קרוב לעשרים שנה. אסתי היא בוגרת המסלול הביצועי והוראת הפסנתר באקדמיה למוסיקה בתל-אביב (1973-כיתת אריה ורדי), לימדה גם באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין באוניברסיטת תל-אביב. כיום היא מרכזת את פעילות המגמה ומורה לסולפג', תאוריה והרמוניה, ואחראית טקסים בית-ספריים ועירוניים.

ד"ר רון אתר- בעל תואר דוקטורט מטעם אוניברסיטת בר-אילן (המחלקה למוסיקה) משנת 2007, מתמחה בחקר המוסיקה של המאה ה-20 ובאתנומוסיקולוגיה. רון זכה על עבודת המחקר שלו למענק מחקר ופרס יוקרתי מטעם "הספרייה הלאומית הבריטית". רון מרבה להשתתף בכנסים בינלאומיים ואף פרסם מספר מאמרים.

רון הוא גם בעל תעודת הוראה מטעם המדרשה למורים למוסיקה (סמינר לווינסקי), מלמד בבית הספר יותר מחמש עשרה שנים ומתמחה בתחום תולדות המוסיקה וספרותה.

שני המורים בעלי ניסיון רב בתחומיהם, ומכירים היטב את צרכי התלמידים בגיל זה- כיתות ז' עד יב מבחינה מנטאלית, רגשית ומוסיקלית. הם האחראיים לבניית תכנית הלימודים היחודית של המגמה, והם גם הממונים על תכנית הלימודים השש-שנתית (איש איש בתחום התמחותו) ועל הכתיבה וההגשה של התלמידים לבחינות הבגרות במקצועות המוסיקה השונים.

ברשימת המומחים מחוץ לבית הספר, היועצים לתכנית אנו מונים את:

1. ד"ר עטרה איזקסון (מרכזת המסלול לתעודת הוראה במוסיקה, בית הספר לחינוך באוניברסיטת בר-אילן, ומרצה לתולדות המוסיקה המערבית במחלקה למוסיקה באוניברסיטה)

2. פרופ' משה זורמן (מרצה במדרשה למורים למוסיקה במכללת לוינסקי לחינוך, ת"א, ומלחין בעל שם)

תכנית הלימודים בנויה משני חלקים. החלק הראשון כולל את תחומי הדעת בנושא תורת המוסיקה (תאוריה, סולפג', הרמוניה) ותרבויות המוסיקה (תולדות המוסיקה וספרותה). החלק השני כולל את תחומי ההתנסות השונים בביצוע המוסיקה (הרכבים מוסיקליים). שני תחומים אלה משלימים זה את זה לכדי תוכנית לימודים שלמה ומלאה. כך אנו מכשירים את תלמידי המגמה, במשך שש שנות לימודיהם במסגרת חטיבת הביניים והחטיבה העליונה, להפוך בהדרגתיות למוסיקאים מיקצועיים לעתיד, ו/או לאנשי תרבות רחבי אופקים, היודעים למדוד ולהעריך מוסיקה איכותית.

1.4 התלמיד וצרכיו

מספר התלמידים במגמה הוא כ-140. רוב התלמידים מתגוררים ברחבי העיר חולון ומיעוטם ביישובי הפריפריה-ראשל"צ, אזור ובת-ים. ניתן לומר כי המגמה מהווה אבן שואבת לתלמידים מצטיינים בתחום המוסיקה בעיר חולון ומהישובים בסביבה.

תלמידי המגמה- המגיעים אליה בכיתה ז' הם נגנים וזמרים בראשית דרכם הנבחרים בקפידה לאחר מבחני הכניסה. במוצע רובם ניגנו 2-3 שנים לפני הכניסה למגמה, חלקם בכלים תיזמורתיים וחלקם בגיטרה, פסנתר תופים או שירה אומנותית. רוב תלמידי כלי הנשיפה לומדים נגינה במסגרת הקונסרבטוריון העירוני. חלק מנגני הכלים האחרים והזמרות לומדים גם הם בקונסרבטוריון אבל רבים מהם לומדים גם באופן פרטי. במקרים רבים- לאחר מספר שנים- התלמידים מחליפים מורים ועוברים ללמוד אצל נגנים מהתזמורת הפילהרמונית או במסגרת הקונסרבטוריון הישראלי בת"א. בהתאם לכך, תוכנית הלימודים היחודית המוצגת שמה דגש על לימודי תורת וספרות המוסיקה האומנותית המערבית. יחד עם זאת תחומי מוסיקת העולם

והג'אז אינם נגרעים מהשכלתם המוסיקלית של התלמידים (ראה פירוט בסעיף 1.9 בע"מ 10), וניתן להם דגש בהרכבי הביצוע.

יש לציין שמספר התלמידים המתקבלים לחטיבה העליונה (כיתות יי-יב) הוא קטן מאוד. על המתקבלים להפגין רמת נגינה גבוהה. כמו כן עליהם לעבור במשך חודשי הקיץ קורסי השלמה אינטנסיביים בתיאוריה ובפיתוח שמיעה.

שנות הלימודים במגמת המוסיקה הן שנים מהותיות לחינוך המוסיקלי של הנערים והנערות. אלה השנים בהם הם מגבשים את טעמם המוסיקלי. במגמה הם משתתפים בסדנאות ביצועיות בסגנונות מוסיקליים מגוונים, עם מיטב האמנים הפעילים בארץ (למשל נגנית החלילית דורט פלורנטין בתחום מוסיקת הבארוק, עופר פורטוגלי-מורה בביה"ס רימון- בתחום הג'ז, ומיכה דייזיס-נגן התזמורת הפילהרמונית- בתחום הרכבים קאמריים לכלי נשיפה ממתכת). פעילות מוסיקלית זאת חושפת אותם, בשלב מוקדם, לעשייה מקצועית בסגנונות שונים וברמה גבוהה. ניכר שהשילוב בין לימודים תיאורטיים ותובעניים והמפגש והעבודה עם אמנים טובים יוצרים בקרב התלמידים אמביציה רבה בכל הנוגע ללימודי המוסיקה ולשיפור רמת הביצוע המוסיקלי. מעניין לציין שהתהליך זה נראה כבר בכיתות המוקדמות של חטיבת הביניים. היחס הרציני ללימודי המוסיקה בא לידי ביטוי גם בהישגי הרכבי הביצוע השונים. הישגים אלה מהווים מקור גאווה לתלמידים. שעות העבודה והמסירות הרבה שדורשת עבודת ההרכבים יחד עם טעם ההישג שבביצוע מוסיקלי איכותי בקונצרט או בטקסי בית הספר והעיר מקנים לתלמידי המגמה תחושות של גאווה, בטחון רב ואף יותר מזה, תחושה של מימוש עצמי. תחושות אלה מהוות, ללא צל של ספק, נדבך מרכזי בעיצוב עולמם הנפשי של המתבגרים. מרכיב נוסף ומרכזי בפעילות המגמה הינו העבודה המוסיקלית הרב- גילית. מסגרת ההרכבים המוסיקליים, בהם משתתפים כל התלמידים מכיתה ז' ועד כיתה יב, ועבודת התזמורות, המקהלה וההרכבים המעורבים, יוצרת קשרים פוריים ויחודיים אותם קשה למצוא בכל מסגרת חינוכית אחרת. העבודה המשותפת תורמת רבות הן לתלמידי הכיתות הנמוכות (ז'-ט'), להם משמשים תלמידי הכיתות הגבוהות דוגמא חינוכית ומוסיקלית, והן לתלמידי הכיתות הגבוהות, המכוונים ומסייעים לצעירים בתחילת דרכם. כל אלה ממלאים באופן ייחודי את צרכי הנער/נערה המתבגרים-תלמידי המוסיקה.

1.5 המורה ותפקידו

מספר שיקולים קשורים בתפיסת המורה במגמת המוסיקה :

בראש וראשונה תפקיד המורה במגמת המוסיקה הינו לשמש כדוגמה ומופת ביחסו למוסיקה, בטעמו המוסיקלי, וברמתו המקצועית. אולם חלק נוסף ולא פחות חשוב של תפקיד המורה, הוא לשמש כאוזן קשבת לצורכי התלמיד. כידוע, גיל התיכון הוא גיל רב תהפוכות מבחינה רגשית. מהיבט זה למפגש היומיומי בין המורה לתלמיד יש משקל רב ערך. אנו, מורי המגמה בקמפוס ק"ש חולון, רואים בהקשבה לתלמידים ולצרכיהם חלק בלתי נפרד מתפקידנו. תפקיד אחר של המורה במגמת המוסיקה הוא לעקוב אחרי ההתפתחות המקצועית של כל תלמיד ותלמידה. במידה שהתלמידים חשים התלבטות לגבי כיוונם המקצועי בתחום המוסיקה, או חוסר נחת מקצב התקדמותם המקצועי, אנו רואים חלק חשוב מתפקידנו לשוחח, לייעץ, להנחות אותם בדרכם. במידת האפשר, אף לתרום להם מנסיונו האישי והמקצועי.

המגמה למוסיקה מהווה חלק מהתיכון אך בשל אופייה הייחודי היא פועלת כמעט כיחידה עצמאית בתוך בית הספר. מגמת המוסיקה מעשירה את ביה"ס ונותנת לו גוון מיוחד. למרות זאת, לא אחת קיימת התנגשות בין המסגרת הבית-סיפרית ומסגרת המגמה. תפקיד המורה במגמת המוסיקה-כאדם בוגר ומנוסה- לגשר ולנווט את דרכם של התלמידים בין דרישות מערכת הלימודים הכללית והפעילות הבית-סיפרית, לפעילות במגמת המוסיקה.

חלק חשוב של לימודי המגמה הן בחינות הבגרות. אלה בחינות ברמה הגבוהה ביותר המעמידות בפני התלמידים אתגר מקצועי של ממש. רוב תלמידי המגמה ניגשים לרסיטל בקול או בכלי בסמסטר השני של שנת הלימודים האחרונה-כיתה יב. לצד הרסיטל המעשי מגישים התלמידים עבודת-גמר. זאת למעשה עבודת-חקר ברמה גבוהה, המכשירה את התלמידים גם ללימודים גבוהים בתחומים עיונים של מדע המוסיקה. אנו רואים כחלק מרכזי של תפקיד המורה במגמת המוסיקה את המעקב אחרי התקדמותם של התלמידים לקראת הרסיטל המעשי ואת סיועם להצלחתם בו. אנו רואים אף בהגשת עבודת חקר טובה, הנלווית לרסיטל המעשי, חלק חשוב ובלתי נפרד מהבחינה ומנחים את התלמידים (לאורך כל השנה) בכתיבת עבודה זאת.

1.6 החברה וצרכיה

מאפייני החברה והקהילה שבה חי התלמיד-

המגמה למוסיקה בקמפוס תיכון קרית-שרת מהווה את ספינת הדגל של התיכון. זהו מקור גאווה של התיכון, וגם מקור יחודו. יש לציין כי המגמה מעשירה מאוד במגוון תחומים (מוסיקה קלאסית, ג'ז ומוסיקה קלה) את החברה הבית ספרית בכללותה.

תחום חשוב ומרכזי בפעילות המגמה הינו שיתוף פעולה הקיים בין תלמידי המגמה וחיי הקהילה בעיר חולון. אנו רואים את התרומה לחברה כערך חינוכי רב חשיבות. זה מתבצע ע"י פעילות ההתנדבותית- מוסיקלית. מזה מספר שנים פועלים הרכבים מגוונים של תלמידים מתוך המגמה בקונצרטים מוסברים בבתי הספר היסודיים, בתי ספר לחינוך מיוחד ואק"ם, ובגני הילדים ברחבי העיר. כמעט כל תלמידי המגמה לוקחים חלק בפעילות התנדבותית זאת והיא מהווה חלק בלתי נפרד מהמסגרת של עבודת המגמה. המפגשים מוסיקליים במסגרת הקהילה מתקיימים על בסיס חודשי, לאורך כל שנת הלימודים. בבתי הספר ובגנים הם מתקיימים בפני שכבת גיל אחת בלבד בכל פעם, ומשכם הוא כשעת-לימודים אחת. בגני הילדים ובמוסדות החינוך המיוחד המפגשים המוסיקליים עורכים כ-25 דקות עד חצי שעה. זהו היבט חשוב ומרכזי בפעילות השוטפת של המגמה ואין ספק שבפעילות מסוג זה גם הקהילה וגם התלמידים יוצאים נשכרים.

יש לציין שהרמה הביצועית הגבוהה הפכה את הרכבי המגמה לגוף המבצע המרכזי של אירועים שכונתיים ויותר מכך, אף של אירועים עירוניים רבים (לדוגמא-טקס יום הזכרון המרכזי של העיר חולון וחגיגת מוצאי יום העצמאות). בכך המגמה הפכה לשותפה מלאה ומשמעותית ביותר במרקם החיים העירוני של העיר חולון ודגם לביצוע מוקפד, ליוזמה ולהצלחה.

1.7 התפיסה הרעיונית של התכנית

תכנית הלימודים בנויה משני חלקים. החלק הראשון כולל את תחומי הדעת בנושא ידיעת המוסיקה (תאוריה, סולפג', הרמוניה) ותולדות המוסיקה וספרותה. החלק השני כולל את תחומי ההתנסות השונים בביצוע המוסיקה (הרכבים מוסיקליים). שני תחומים אלה משלימים זה את זה

לכדי תוכנית לימודים שלמה ומלאה. כך אנו מכשירים את תלמידי המגמה, במשך שש שנות לימודיהם במסגרת חטיבת הביניים והחטיבה העליונה, להפוך למוסיקאים מיקצועיים לעתיד; לאנשי תרבות רחבי אופקים; ובמיוחד לאזרחים רחבי דעת וסובלניים.

תוכנית הלימודים בנויה על פי מספר קווים מנחים: הלמידה ההוליסטית; עקרון ההדרגתיות; ועקרון המכלול.

התפיסה ההוליסטית בחינוך המוסיקלי עומדת בבסיס תוכנית לימודים זאת. על פיה הכרות, הבנה והתנסות בחומר המוסיקלי הם מרכיבים שווי ערך של הלמידה. כלומר, התלמידים יאזינו, יקראו ויבצעו (במידת האפשר) את החומר המוסיקלי הנלמד במטרה ליצור לימוד מעמיק וחוויתי ככל האפשר. לדוגמה, כאשר נלמד על הקונצ'רטו של באך התלמידים לא רק ילמדו על המבנה והטקסטורה הטיפוסית לפרקים האיטים בקונצ'רטי של באך אלא גם יבצעו אותו הלכה למעשה בשיעור (לדוגמה-הפרק השני המפורסם מתוך הקונצ'רטו לכינור בסול מינור). וכאשר יערך ניתוח של כוראל בשיעור הרמוניה ההכרות איתו תהיה קודם כל באמצעות ביצוע בשיעור פיתוח שמיעה, הבנת ההקשר ההיסטורי של היווצרותו-בשיעור תולדות המוסיקה ולסיום הוא ינותח הרמונית- בפירוט- בשיעור הרמוניה.

עקרון נוסף של תוכנית לימודים זאת הינו עקרון ההדרגתיות. תוכנית הלימודים תתחלק לשלושה חלקים. השלב הראשון- בכיתה ז' ו-ח'- יהיה הכרות כללית עם מקצועות המוסיקה. התלמידים ילמדו בשנים ראשונות אלה נושאים שונים, בהתאם לגילם וליכולתם האינטלקטואלית. לדוגמה, יצירות קצרות עם מבנה ברור ויצירות ארוכות יותר בעלות הקשר תוכניתי, בשעורי תולדות המוסיקה; הכתבות חד-קוליות קצרות ותבניות קצביות פשוטות בשעורי סולפג'י, זיהוי ובנית מרווחים בשעורי תאוריה, ויצירות קוליות קלות (או עיבודים קלים) של מוסיקה אומנותית לועזית וישראלית בשעורי מקהלה. השלב השני יהיה בכיתות ט' ו-י. החל מכיתה ט' יחל תהליך מואץ יותר של העלאת הרמה בכל השעורים, לקראת הכניסה לתיכון. כיתה י' תשמש כיתת מבוא לשלב האחרון של התכנית-הלימודים בכיתות יא ו-יב. לדוגמה, בכיתה י' ינתן דגש על לימודי תאוריה ברמה גבוהה כדי ליצור בסיס איתן ללימודי ההרמוניה בכיתות יא-יב. בתולדות המוסיקה תינתן תשומת הלב לקריאת תווים והכרות עם פרטיטורות במטרה להתמקד בשלב הבא (בכיתות יא-יב) בנייתו מעמיק של יצירות רבות פרקים ומורכבות.

יש לציין שלמרות שהתכנית הייחודית במוסיקה המוצגת מיועדת רק לחטיבה העליונה (על פי דרישות משרד החינוך), הרצף הלימודי של מקצועות המוסיקה מתחיל כבר מכיתה ז'-השנה הראשונה של לימודי התלמיד/תלמידה במגמה.

העיקרון המארגן העומד בבסיס תוכנית לימודים יחודית זאת יהיה קשירת התחומים השונים הנלמדים בשעורים נפרדים לכדי מכלול שלם אחד ושמו לימודי מוסיקה. המטרה היא להגיע בסוף מסלול הלימודים למצב בו התלמידים יבינו כי המוסיקה אינה מורכבת ממקצועות שונים, אלא כי זהו תחום ידע אחד הבנוי ממרכיבים רבים הקשורים ותלויים האחד בשני. מטרתנו היא להנחיל לתלמידים את התובנה כי מוסיקאי טוב הוא לא רק מבצע טוב אלא אדם סקרן היודע, מכיר ופתוח לסגנונות מוסיקליים רבים ומגוונים. אדם אשר אינו מסתפק רק בהיכרות עם המוסיקה אלא שואף להעמיק ולדעת גם את רקעה ומקורותיה התרבותיים.

1.8 מספר יחידות הלימוד בתכנית

החלוקה ליחידות לבגרות

תולדות המוסיקה וספרותה=2 יח"ל

שעתיים בשבוע במשך 3 שנים-כ-180 שעות :

2 ש"ש בכיתה י'- 60שעי'

2 ש"ש בכיתה יא' – 60שעי'

2 ש"ש בכיתה יב'- 60 שעי'

סולפג' = 1 יח"ל – כ-150 שעי'.

1 ש"ש סולפג' בכיתה י'-30 שעות

2 ש"ש סולפג' בכיתה יא-60 שי

2 ש"ש סולפג' בכיתה יב'-60 שי

הרמוניה ותאוריה = 2 יח"ל - כ-150 שעי'.

1 ש"ש תיאוריה בכיתה י'-30 שי

2 ש"ש בהרמוניה יא'-60 שי

2 ש"ש בהרמוניה יב'-60 שי

בסה"כ 5 יחידות

ביצוע (בחירה)-5 יחידות (רסיטל ועבודה נילוית)

*שעורי ההכנה לרסיטל-שעורי נגינה או שירה-ניתנים על ידי המורים הפרטיים של התלמידים.

* שיעורי הנגינה או השירה ניתנים ע"י מורים פרטיים ועל כל תלמיד (החל מכיתה ז') חלה החובה לקחת שעורים פרטיים. ההתקדמות האישית של כל תלמיד/תלמידה נבחנת פעמיים בשנה (בסוף סמסטר א' ובסוף סמסטר ב'). במידה שההתקדמות אינה לשביעות רצון המורים נשקלת החלפת המורה או עזיבת התלמיד את המגמה.

1.9 שעות לימודי חובה הנוספות על החלוקה לשעות על פי היחידות לבגרות

סיכום שעות הלימוד במגמה (כולל השעות הנכללות ב-5 יחידות לבגרות) מוצג בטבלה שלהלן

המקצוע	ז'	ח'	ט'	י'	יא'	יב'
האזנה/תולדות המוסיקה וספרותה	1	1	1	2	2	2
תאוריה/הרמוניה	1	1	1	1	2	2
פיתוח שמיעה	1	1	1	2	2	2
הרכבים	2	2	2	2-4	2-4	2-4

1	1	1	1	1	1	תולדות הג'אז ומוסיקת עולם
---	---	---	---	---	---	---------------------------

- המורה בשיעורי תולדות הג'אז ומוסיקת עולם הוא צור בן-זאב. כל תלמידי המגמה (כיתות ז'-יב) לומדים בשיעור זה. בשיעור הם לומדים על סגנונות הג'אז השונים החל ממוסיקה אפריקאית ורגטיים, דרך הדיקסילנד, הסווינג והבי-בופ ועד לפיוג'אן ופרי ג'אז. תחום נוסף שנלמד בשיעור זה הוא מוסיקת עולם. (סה"כ 1- ש"ש).

1.10 שיעורים נוספים שאינם נכללים בלימודי החובה לבגרות

- שיעור בהרמוניה של הג'ז- המורה : צור בן זאב
  - שיעור בעיבוד ותוכנות תיווי- המורה : דורון מזרחי
  - בשנת 2014 מגמת המוסיקה של קמפוס קרית שרת קיבלה הכרה אקדמית של המכללה למוסיקה רימון-בית הספר לג'אז ומוסיקה בת זמננו- בלימודי מקצועות המגמה. זה יאפשר כניסה של תלמידים מהמגמה- שיהיו מעוניינים ללמוד ברימון- הישר לשנת הלימודים השנייה במכללה, ולסיים את לימודי התואר בשנתיים במקום שלוש.
-

2. מטרות התכנית

מטרות העל

מטרות חברתיות-תרבותיות

1. השפעה על החברה הבית-ספרית :
אנו מאמנים שככל שיותר תלמידים ילמדו מוסיקה איכותית (אומנותית או קלה), יבינו אותה ויעסקו בביצועה, כך תהפוך החברה הבית-ספרית (שהיא תמונה של החברה הישראלית בכללותה) לחברה סובלנית, קשובה ופלורליסטית.
2. טיפוח הדיאלוג והרב שיח על ידי שיתוף פעולה בנגינה וביצירה משותפת בהרכבים המוסיקליים.
3. עיצוב טעמים המוסיקלי של בני-נוער באמצעות המפגש שלהם עם מוסיקה איכותית מסוגים רבים ומגוונים. התלמידים יקבלו כלים לניתוח טקסטים מוסיקליים שונים ויושם דגש על הבעת-דעת למדנית.
4. טיפוח תלמידים סקרנים, פתוחים לסגנונות שונים ומגוונים.
5. טיפוח הקשר עם הקהילה באמצעות אומנות המוסיקה

מטרות קוגניטיביות

יצירת קשר הדוק בין ההיבט התאורטי- ניתוחי לבין ההיבט הביצועי.

מטרות מתחום המיומנויות

בתולדות המוסיקה וספרותה- טיפוח מיומנויות האזנה וניתוח ופיתוח יכולת הערכת היצירות המוסיקליות בהקשרן ההסטורי-תרבותי.
בתורת המוסיקה- טיפוח ופיתוח מיומנויות שמיעה מלודית, הרמונית וקצבית.
ביצוע- טיפוח מיומנויות הביצוע עד לכדי רמה מקצועית גבוהה ככל האפשר

---

3. מפרט התכנים

3. א. פירוט התכנית בתולדות המוסיקה וספרותה

המורה: ד"ר רון אתר

מבוא

כיתה י' - 2 ש"ש

בשנת הלימודים הראשונה בחטיבה העליונה התלמידים ילמדו סקירה כללית של תקופות המוסיקה בהם הם יעמיקו בכיתות יא-יב. ינתן דגש על הקניית מושגי יסוד, קריאת תווים, ניתוח של יצירות קצרות והאזנה מודרכת- כל זה מתוך ההיבט התקופתי. יש לציין שהיחידות הן מודולריות ולא חייבות להילמד לפי סדר כרונולוגי. בסוף סמס' א+ב יתקיים מבחן בהאזנה

הנושא	מס' שיעורים	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
ימי הביניים	6 שעות שבועיות	מזמור גרגוריאני; אורגנום (לסוגיו); מיסה; טרובדור	שירת מזמורים;	תרגיל בכתיבת מזמור (להגשה) 5%
רנסנס	6 ש"ש	קאנון; קונטרפונקט; מדריגלים	האזנה וקריאת התווים	תרגיל בכתיבת קונטרפונקט מסוג ראשון ושני (להגשה) - 5%
בארוק- הקונצ'רטו	6 ש"ש	קונצ'רטו סולו; קונצ'רטו גרוסו; ריפיאנו וקונצ'רטינו	נתוח פרקים מתוך- ויולדי- ה"אביב" וה"חורף" מתוך "ארבע העונות"; באך- קונצרטו ברנדנבורג מס' 2	מבדק על נושא הקונצ'רטו- 10%
בארוק- הסוויטה	6 ש"ש	צורות דו חלקיות ולתלת חלקיות; פרלוד; פוגה	נתוח הפרקים- באך- פרלוד בדו מאז'ור מתוך הפסנתר המשווה; אייר ופולונז מתוך סוויטות תיזמורתיות	מבדק על נושא הסוויטה- 10%
בארוק- כלי נגינה אותנטיים וארטיקולציה של התקופה	6 ש"ש	חליל טרוורסו; צ'מבלו; לאוטה; טאורבו; ויולה דה גמבה;	האזנה וצפייה בסרטונים נבחרים המדגימים את הנגינה בכלים- הרצאת אורח/סדנת בארוק	חובת השתתפות בסדנאות או בהרצאה.
בארוק- צורות אילתוריות	6 ש"ש	באסו קונטינאו; אוסטינטו; שאקון; ופסקאליה; ואריציות	הנדל- הנדל סונטה; מס' 2 לחליל; ויולדי/קורלי- ואריציות "לה פוליה"	מבדק- 5%
התקופה הקלאסית	6 ש"ש	סונטה; קוורטט; קדנצה; סונטה אלגרו; סימפוניה	פרקים מתוך- מוצרט-סונטה 332 k; הידן- קוורטט "העפרוני"; מוצרט- סימפוניה	

	מס' 40 ; בטהובן- סימפי מס' 2			
התקופה הרומנטית 1	6 ש"ש	מיניאטורה ; סימפוניה תוכניתית ; פואמה סימפונית ; ליד ומחזור שירים	שופן- פרלודים ; ברליוז "הפנטסטית" פרקים מס' 2,4,5 ; שוברט- לידר	עבודה להגשה על המוסיקה לפסנתר ברומנטיקה 5%
התקופה הרומנטית 2	6 ש"ש	הסגנון האקלקטי ; אימפרסיוניזם ;	פרקים נבחרים מתוך מהלר- סימפי מס' 1-4 ; דביסי- מספר פרלודים ; הרועה הקטן	על מבדק הפרקים מתוך הסימפוניות של מהלר- 10%
התקופה המודרנית	6 ש"ש	ניאו קלאסיקה ; השיטה הסריאלית ; הכתיבה בהשפעת המוסיקה העממית אלאטוריה	פרקים מתוך פרוק ופייפ-הסימפוניה הקלאסית ; ברטוק- ריקודים רומניים ; קופלנד "אודאון" ; פנדרצקי (הירושימה)	עבודה להגשה- 10%
מוסיקה ישראלית	6 ש"ש	זמר עברי ; טעמי מקרא ; מקאם ; הטרו פוניה ; מיקרוטונים	פרקים מתוך בוסקוביץ'- סוויטה שמית ; בן-חיים "שירים ללא מילים" ; וולפה	מבדק-10%

מבחני האזנה				30 %
-------------	--	--	--	------

כיתה יא : התקופה הקלאסית והתקופה הרומנטית- 2 ש"ש

עם תחילת השנה, שני שעורים יעסקו במבוא כללי על התקופה הקלאסית. שיעור אחד יעסוק בהיבטים פילוסופיים, חברתיים ואומנותיים של התקופה ; שיעור שני יסכם את המאפיינים המוסיקליים של התקופה (מרקמים, צורות, הרמוניה, קשר צליל ומילה).

נושא	מס' שעות	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
הקונצ'רטו בתקופה הקלאסית א'	6 שעות שבועיות	קדנצה סולנית ; תצוגה כפולה ; Topics מוצרט-קונצ'רטו לפסנתר מס' 21 (ברה מינור), קונצ'רטו לקלרינט.	עיון בתווים וניתוח פרקים נבחרים מתוך היצירות הנלמדות	מבדק 5%
הקונצ'רטו בתקופה הקלאסית ב'	6 ש"ש	ברבורה רומנסה רונדו אלגרו כלים עתיקים (קלרינט באסט, שאלאמו, פסנתר פטישים וכו')	עיון בתווים וניתוח קונצ'רטי לפסנתר של בטהובן (מס' 4 ו-5)	מבדק 5%
אופרה בתקופה	6 ש"ש	-אריה דה-קאפו -רציטטיב, רציטטיב	צפייה בקטעים מתוך האופרה "חליל הקסם"	עבודה 10%

		– השוואה של המערכה הראשונה בין הפקות שונות	סאקו, רציטיבי אקומפניאטו,			הקלאסית א'
		ניתוח מבחר אריות ורציטיביים מתוך "נישואי הפיגארו" ו"דון ג'ובני"	סוגי האופרות-ליברטו-אנסמבל קולי,	6 ש"ש		אופרה בתקופה הקלאסית ב'
		ניתוח הפרטיטורות מתוך סימפוניות של הידן (השעון); מוצרט-סימפוניה מס' 40 ובטהובן המוקדם (סימפוניה מס' 2)	סונטה אלגרו, רונדו-סונטה-פיתוח מוטיבי-ניתוח פרטיטורה תיזמורתית-כלי טרנספוזיציה	6 ש"ש		הסימפוני ה בתקופה הקלאסית א'
	מבחן 15%	צפיה בביצוע חי ב-dvd, ניתוח פרקים נבחרים מתוך סימפוניות מס' 5-7		6 ש"ש		הסימפוני ה בתקופה הקלאסית ב'
מבדק 10%-		ניתוח הפרקים (בחלקם עם תווים) בכיתה	פואמה סימפונית; סימפוניה תוכניתית (ברליוז "הפנטסטית"); מוסיקה למחזות תיאטרון-קטעים מתוך "חלום ליל קיץ" מאת מנדלסון	6 ש"ש		מוסיקה תזמורתית בתקופה הרומנטית א'
	מבדק 10%	ניתוח פרטיטורה תוך האזנה ליצירה	השפעות מלחיני הבארוק על מלחיני הרומנטיקה, השמוש בלייט מוטיב הסימפוניה הרביעית של ברהמס והחמישית של צ'קובסקי	6 ש"ש		מוסיקה תזמורתית בתקופה הרומנטית ב'
		חלק מהקטעים ינותחו (עם תווים) בכיתה ואחר כך יהיה דיון והשוואת ביצועים של פסנתרנים שונים. ביצוע יצירות קצרות ע"י תלמידים מהכיתה.	שופן-מבחר מתוך הפרלודים, האטיוודים, ואלסים מזורקות ופולונזים; מנדלסון-מתוך "שירים ללא מילים", ברהמס-אינטרמזי, שוברט-אימפרומפטו.	6 ש"ש		מוסיקה לפסנתר בתקופה הרומנטית
	מבדק 10%	האזנה וניתוח של לידר נבחרים	קוורטט, קוינטט, מהו לידר? -מחזורי לידר	6 ש"ש		מוסיקה קאמרית ולידר

		קווינטט "דג השמך", ליד "דג השמך" -קוורטט "הנערה והמוות", ליד "הנערה והמוות", "שר היער", "עץ התירזה" "גרטכן" סקירת מחזורי הלידר של שוברט ושומן			
	מבחן בהאזנה על מבחר קטעים מהתקופה הקלאסית והרומנטית- 25%			בסה"כ 60 שעות	בחינה בהאזנה וסיכום

כיתה יב (2 ש"ש)

המאה ה-20, מוסיקה ישראלית וסיכום התקופות שנלמדו במהלך שלוש השנים בחטיבה
העליונה, ובחינת הבגרות-סה"כ כ-60 שעות

נושא	שעות	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
פוסט- רומנטיקה ה' א' ואימפר סיוניזם	6 שעות שבועיות	-לייטמוטיב אצל ואגנר -המנגינה הבלתי נגמרת; gesamtkunstwerk -אקורדים של צבע- פנטטוניקה; סולם הטונים השלמים	האזנה וניתוח הפתיחה ל"טריסטאן ואיזולדה"; דביסי- "אחה"צ של הפאון"	
פוסט- רומנטיקה ה' ב'	6 שעות	מהלך- פרקים מס' 1 ו-2 ו-3 מתוך הסימפוניה הראשונה- הכתיבה האקלקטית	האזנה וניתוח היצירה עם תווים	עבודת חקר -10%
מוסיקה לבלט	6 שעות	תמונות מס' 1 ו-4 מתוך "פטרושקה" וארבע התמונות הראשונות מתוך "פולחן האביב" המהפכה הרתמית; פולירתמיות; פוליטונליות	האזנה וניתוח הפרקים עם תווים	
המוסיקה של בלה ברטוק	6 שעות	"מחולות רומניים"; פרקים 1,2,4 מתוך "קונצ'רטו לתזמורת"; "מיקרוקוסמוס" מס' 148 השפעת המוסיקה העממית על הכתיבה המקורית; מהו עיבוד?	האזנה וניתוח היצירות עם תווים	בחינת סמסטר על היחידות פוסט- רומנטיקה א', פוסטרומנטיקה ב', מוסיקה לבלט והמוסיקה של בלה ברטוק-סה"כ 25%
מוסיקה סריאלית	6 שעות	-עקרונות השיטה הדודקפונית -ניתוח "הניצול מגיטו וארשה"; סריאליזם, שפרכשטימה/שפרשגזאנג,	האזנה וניתוח	התלמידים יתבקשו להגיש יצירות מקוריות הכתובות בטכניקת הכתיבה הסריאלית- 10%
מוסיקה אמריקאית	6 שעות	אופרה עממית (קטעים) מתוך "פורגי ובס"; מחזמר (קטעים מתוך "סיפור הפרברים);	נתוח קטעים נבחרים מתוך היצירות	מבדק -10%

		מוסיקה אמריקאית לבלט- אודאון (מתוך "רודאו") וצ'רלס אייבס (השאלה ללא מענה)		
מבדק 10%	האזנה וניתוח היצירות עם תווים	פנדרצקי-"קינה לזכר חללי הירושימה"; ג'ורג קראמב- "לילה של ארבעה ירחים"- מוסיקה של טקסטורות	6 שעות	טקסטור ות ומצלולי ם חדשים
מבדק 10%	האזנה וניתוח ה"סוויטה שמית" מאת א.א. בוסקוביץ' (בעיבוד תיזמורתי) "שלושה שירים ללא מילים", פ. בן-חיים ו"סרנדה לחליל וכלי-קשת" של בן-חיים	קבוצת המלחינים ה"ים תיכוניים"; מקאם; הטרו פוניה; תאקסים	6 שעות	מוסיקה ישראלית ת'א'
תינתן הערכה נוספת לתלמידים הלוקחים חלק פעיל במפגשים אלה	מספר הרצאות של "אמן אורח": מלחינים מדור הביניים והדור החדש במוסיקה הישראלית: ברדשווילי, משה זורמן, אלונה אפשטין, אביה קופלמן		6 שעות	מוסיקה כאן ועכשיו
בחינה בהאזנה על היצירות שנלמדו במשך השנה-25%	קריאה והאזנה		6 שעות	נושאי חזרה; הכנה לבחינה בהאזנה; הכנה לבחינת הבגרות

* בנוסף על כך מספר שעורים יוקדשו לנושאי חזרה לקראת בחינת הבגרות

3. ב. פירוט התוכנית במקצועות תורת המוסיקה (תאוריה, הרמוניה, פיתוח שמיעה)

המורה: גבי אסתי בראון

פיתוח שמיעה

מבוא

- תוכנית הלימודים במקצועות תורת המוסיקה בנויה על פי שני עקרונות מרכזיים.
- העיקרון הראשון הוא הרואה קשר ישיר וטבעי בין מקצועות תורת המוסיקה השונים. במקרים רבים הנושאים במקצועות השונים הם זהים (לדוגמה-נושא המרווחים ו/או נושא הסולמות) אך המבט, הדגשים ודרכי ההוראה הם שונים.
  - העיקרון השני הוא עקרון ההדרגתיות. כפי שניתן לראות בטבלאות, נושאי היסוד בלימוד פיתוח שמיעה הם קבועים. אולם בכל שנה יש עליה הדרגתית ברמת המורכבות והקושי של נושאי הלימוד החל מכיתה ז' ועד לכיתה יב, ובמיוחד מכיתה י" עד כיתה יב'. כמו כן דרכי ההוראה של הנושאים השונים הופכים מורכבים יותר ורמת הקושי עולה. בהתאם לגישה זאת יוצגו טבלאות פירוט תוכנית הלימודים בתחומים השונים.

השעורים הראשונים בכל יחידת לימוד (פיתוח שמיעה לכיתה י'; תיאוריה לכיתה י') יוקדשו לחזרה ולחידוד החומר שנלמד בשנות הלימודים בחטיבת הביניים. החל מהשיעור השני או השלישי בכל יחידה, תחל העמקה והרחבה של הנושא הנלמד ביחידת הלימוד.

פיתוח שמיעה

בתוכנית הלימודים בסולפג' ניתן דגש רב לשירה ולפיתוח הזיכרון השמיעתי (השמיעה הפנימית) באמצעותה. זהו העקרון המנחה של שיטת הלימוד בכל הנושאים הנלמדים בתוכנית הלימודים בסולפג': מרווחים שלמים ושבורים, אקורדים משולשים והיפוכיהם (שבורים ושלמים), ספט אקורדים שונים והיפוכי הדומיננט ספט אקורד, סולמות ומודוסים, הכתבות מלודיות חד-קוליות ודו-קוליות, שירת סולפג' של חומר מוסיקלי מגוון ברמות שונות, וכן שירת כוראלים של באך. כאמור, בכל הנושאים הנ"ל נעשית עבודת לימוד (יחודית לכל נושא) מתוך מגמה לחזק ולפתח את הזיכרון השמיעתי. יש לציין שהפן התיאורתי – הנלמד בשיעור תיאוריה-מהווה חלק חשוב גם בלימודי פיתוח השמיעה. למשל-כאשר ילמדו התלמידים את סוגי הספטאקורדים, מלבד הזיהוי יהיה עליהם לבנות אותם בכתב, וכאשר יהיה עליהם לשיר סולם או מודוס מסוים יהיה עליהם להגדירו.

פן נוסף ומרכזי של פיתוח השמיעה הוא הפאן הקצבי. כלומר, זיהוי המפעם, המשקל והמקצב והכתבות קצב. לימוד תחום המקצב יעשה בשילוב עם נושא גובה הצליל. לדוגמה, שילוב תרגילים מדרגת קושי נמוכה מבחינת גובה הצליל עם תרגילים ברמת קושי גבוהה יותר מבחינה ריתמית ולהיפך.

יש לציין שבכיתות י' עד יב הלימוד נעשה בהקבצות לפי רמות קושי, ומתוך קשר ישיר וכהשלמה לחומר הנלמד בתיאוריה (בכיתה י'), ובהרמוניה (בכיתה יא ו-יב). כדי ליעל את הלמידה ולהגיע אל כל התלמידים הכיתה מתחלקת לשתים או לעיתים לשלוש קבוצות, ע"פ רמת התלמידים במקצוע זה. יחד עם זה, בחינת הבגרות- בסוף כיתה יב- היא בחינה אחת לכל הקבוצות. זאת בחינה הוגנת הכתובה באופן המאתגר את תלמידי הקבוצות החלשות יותר והולמת את רמת הקבוצה המתקדמת.

חשוב להדגיש שבלימודי הסולפג' יש דגשים על נושאים ספציפיים בכל שנה. כך בכיתה י' בסולפג' הדגש הוא יותר על נושא המרווחים, האקורדים המשולשים והיפוכיהם, ההכתבות הרתמיות ושירת סולפג'. בכיתה יא, בנוסף לחיזוק הנושאים שנלמדו בכיתה י' הדגש יהיה על הכתבות חד-קוליות ודו-קוליות ברמת קושי הולכת ועולה, על דומיננט-ספטאקורד והיפוכיו וסוגי ספטאקורדים שונים ובעיקר על שירת סולפג'. בכיתה יב- בנוסף לחיזוק הנושאים השונים שנלמדו בכיתות י'-יא לקראת בחינת הבגרות- הנושא החדש יהיה זיהוי מהלכים הרמוניים ושליטה בהם

מההיבט הביצועי, כמו גם חיזוק השליטה בתחום הריתמי. תוכנית הלימודים בסולפג' אשר תוצג בשלוש הטבלאות הבאות נכתבה בהתאם לעקרונות שהוצגו לעיל.

תיאוריה

התלמידים בכיתה י' יגיעו לחטיבה העליונה לאחר לימודים בחטיבת- הביניים במגמת המוסיקה בכיתות ז, ח, ט. בשנים אלה הם למדו באופן איטי ויסודי את שפת המוסיקה: מבנה המקלדת, מושגי יסוד ובהם קריאת תווים במפתחות סול ופה, סימני היתק, מושגי דינאמיקה יסודיים, ערכי קצב יסודיים.

לימודי התיאוריה בכיתה י' נלמדים כהמשך ישיר ללימודים בחטיבה. יחידות הלימוד השונות בתיאוריה לכיתה י' לעולם לא נלמדות במנותק מהמקצועות האחרים הנלמדים בתכנית הלימודים. כך לדוגמה, יחידות המרווחים והאקורדים נלמדים במקביל ליחידות אלה בלימודי פיתוח שמיעה אך עם דגשים אחרים. כמו כן, ניתנות דוגמאות מיצירות הנלמדות בשיעורי ספרות המוסיקה ומחומר מוסיקלי עליו התלמידים עובדים במסגרת ההרכבים.

לימודי התיאוריה בכיתה י' מהווים הכנה ללימודי ההרמוניה בכיתות יא-יב. תחום זה נלמד ע"י אותה המורה ותוך קשר רצוף וישיר בין יחידות הלימוד התואמות בפיתוח שמיעה.

הרמוניה

בלימודי ההרמוניה מושם דגש רב על הכרות עם ההרמוניה בסגנון באך והכתיבה לארבע קולות מקהלה. בהמשך, תשומת הלב תינתן להטמעת המהלכים ההרמוניים הנלמדים באופן תיאורתי באמצעות נגינתם וזיהויים משמיעה.

השיעור יהיה משולב בדוגמאות רבות. הדוגמאות ילקחו הן מהמוסיקה והעיבודים לארבע קולות מקהלה של באך (כוראליים) והן ממוסיקה בסגנונות נוספים (מוסיקה קלאסית, קלה לועזית, ישראלית וג'אז). המטרה היא ליצור שיעור חווייתי ולתת לתלמידים בסיס להבנת השפה ההרמונית לא רק של המוסיקה האומנותית המערבית אלא גם של סגנונות נוספים אחרים.

בכיתה יא יונחו היסודות להבנת וכתיבת תורת ההרמוניה בסגנון באך, ובכיתה יב החומר הנלמד יהיה ברמה גבוהה יותר. בנוסף על הירמון באס התלמידים ילמדו להרמן גם סופרן. בכיתה יב נעסוק גם באקורדים ומהלכים הרמוניים הנובעים מהשימוש בסולם הכרומטי, מהסטייה מהסולם ובמעבר ממרכז טונלי אחד לשני (מודולציה). כמו כן, בכיתה יב יושם דגש על נושא ההרמוניה ליד המקלדת, מתוך אמונה שהדרך טובה ביותר לקליטה חושית של ההרמוניה הטונלית היא באמצעות נגינה של התלמידים. תחום נוסף הינו ההיבט היצירתי- חלק מהמטלות בלימודי ההרמוניה יהיו הגשת תרגילים קצרים בקומפוזיציה ע"פ הרמוניה בסגנון באך.

כמו בשיעורים האחרים גם שיעור זה נעשה מאמץ רב לשלב בחומר הלימוד חומרים מוסיקליים רלוונטים משיעורי המגמה האחרים. כך גם לגבי התכנים המוסיקליים של עבודת ההרכבים במגמה.

פיתוח שמיעה לכיתה י'- 1 ש"ש

הנושא	מס' השעות	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
מרווחים וסולמות יחידה זאת נלמדת במקביל להוראת הנושאים בתיאוריה	6 ש"ש	מרווחים קונסוננסים, מרווחים דיסוננסים; סולם; מודוס	תרגול בע"פ בכיתה לפי תנועה ממדרגות לא יציבות לדרגות יציבות בסולם; הכתבות זיהוי (רישום בשמות-2ג', 6ק' וכו')	מבדק-10%
אקורדים משולשים והיפוכיהם יחידה זאת נלמדת במקביל להוראת הנושא	6 שעות	אקורד מאג'ורי, אקורד מינורי, אקורד מוקטן, אקורד מוגדל, סקסט-אקורדים מאג'ורי, מינורי ומוקטן, וקוורט-	1. לימוד בשירה 2. זיהוי וכתיבה של האקורדים המשולשים והיפוכיהם (עשרה בסה"כ). דוגמאות מספרות המוסיקה	מבדק-20%

			סקסט אקורדים מאג'ורי, מינורי ומוקטן		בתיאוריה
הכתבה חד- קולית -5% הכתבה דו- קולית-5%		הכתבות חד-קוליות ברמת קושי עולה באופן הדרגתי במשך השנה	שמיעה פנימית, כרומטיקה, מודוסים וסולמות פנטטונים (ראה סעיף מודוסים בתאוריה לכיתה ,י),	6 שעות	הכתבות מלודיות חד-קוליות
הכתבה- 10%		שילוב בין נושא הקצב ותחום קריאת התווים (שירת סולפג'י); הכרות (הקשה הקראה ושירה) עם טבלאות תבניות המקצב הראשוניות לפי הספר "צליל קצב וזכרון מוסיקלי"(עמ' 2-191)	מפעמים שונים, משקל, מקצב,קאנונים רתמיים	6 שעות	הכתבות ריתמיות
		1.שירה מתוך חוברות <i>solfeo de los solfeos</i> ברמת קושי הדרגתית- בהתאם לרמת הכיתה; 2. שירה מתוך "פסלמוניה", שירה של קוים מלודיים (סופרן, אלט טנור או בס) מתוך אוסף הכוראלים של י.ס. באך. *בשירה יושם דגש רב גם על הארטיקולציה, על מבנה השיר והחלוקה לפסוקים כל זה מתוך ההקשר הביצועי 3. שירה מתוך <i>Modus Novus</i>	קנונים פשוטים; שירה חד קולית	6 שעות	שירת סולפג'
מבחן מסכם 30%-					
				בסה"כ כ-30 שעות	

פיתוח שמיעה לכיתה יא - 2 ש"ש

הנושא	מס' השעות	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
מרווחים	6 ש"ש	המרווחים כמשלימים זה את זה ; מרווחים גדולים מאוקטבה	תירגול בע"פ בכיתה, שירה ושינון, הכתבות זיהוי מרווחים	מבדק-5%
אקורדים משולשים והיפוכיהם	6 שעות	אקורד מאג'ורי אקורד מינורי אקורד מוקטן, אקורד מוגדל סקסט-אקורדים מאג'ורי, מינורי ומוקטן, וקוורט-סקסט אקורדים מאג'ורי, מינורי ומוקטן	1.תרגול באמצעות שירה בסקוונצה באופן כרומטי 2. האזנה לאקורד ההרמוני ופירוקו בשירה למלודי 3. זיהוי האקורדים וכתבתם	מבדק-5%
הכתבות מלודיות דו-קוליות	6 שעות	שמיעה פנימית, כרומטיקה, מודוסים וסולמות פנטטונים (ראה סעיף מודוסים בתאוריה לכיתה י'), קונטרה-פונקט, תנועה מקבילה	הכתבות דו-קוליות ברמת קושי הולכת ומתגברת	מבדק-10%
הכתבות ריתמיות	6 שעות	מפעמים שונים, משקל, מקצב, קאנונים רתמיים	שילוב בין נושא הקצב ותחום קריאת התווים (שירת סולפג') ברמה מתגברת ; הכרות (הקשה והקראה) עם טבלאות תבניות מקצב מורכבות יותר לפי הספר "צליל קצב וזכרון מוסיקלי"(עמ' 191-192) ; הכתבות קצב על פי תבניות אלה	מבדק-10%
דומיננט ספטאקורד והיפוכיו, *יחידה זאת נלמדת תוך קשר ישיר ליחידה דומיננט ספט אקורד והיפוכיו	6 שעות	דומיננט ספט אקורד במצב יסודי ; קוינט סקסט אקורד ; טרצ קורט אקורד ; סקונד אקורד ; פתרון הספט אקורד הדומיננטי ; ספטאקורד מינור	1. זיהוי-פירוק על ידי שירה ופתרון נכון של הדומיננט-ספטאקורד והיפוכיו, כתיבת הספטאקורד	מבדק-10%

		קטן, ספטאקורד מוקטן-קטן, ספטאקורד מוקטן-מוקטן, ספטאקורד מג'ור-גדול, ספטאקורד מינור-גדול, ספטאקורד מוגדל-גדול, ספטאקורד מוקטן קטן ומוקטן-מוקטן			בהרמוניה לכיתה יא
מבחנים בע"פ ליחידים בכיתה-5%	שירה מתוך חוברות <i>solfeo de los solfeos</i> ; שירה מתוך <i>סולמוניה</i>	קנונים, שירה חד קולית	6 שעות	שירת סולפג' א'	
מבחנים בע"פ ליחידים ולזוגות בכיתה-5%	שירה מתוך אוסף הכוראלים של י.ס.באך. *בשירה יושם דגש רב גם על הארטיקולציה, על מבנה השיר והחלוקה לפסוקים כל זה מתוך ההקשר הביצועי	שירה דו-קולית	6 שעות	שירת סולפג' ב'	
מבדק-10%	זיהוי וכתובת כל סוגי הספטאקורדים בהכתבה(ראה סעיף מושגים כללים); זיהוי סוגי ספטאקורדים בתוך ליווי הרמוני במוסיקה קלה או מוסיקה קלאסית	ספטאקורד מינור קטן, ספטאקורד מוקטן-קטן, ספטאקורד מוקטן-מוקטן, ספטאקורד מג'ור-גדול, ספטאקורד מינור-גדול, ספטאקורד מוגדל-גדול, ספטאקורד מוקטן-גדול	6 שעות	סוגי הספטאקורדים	
מבדק-10%	1. שירה באופן מלודי את צלילי האקורד מהצליל התחתון	מהלך הרמוני; פסוק הרמוני; מהלך קדנציאלי	6 שעות	זיהוי מהלכים הרמוניים *יחידה זאת נלמדת במקביל	

		ומעלה, 2.שירה באופן הרמוני (בקבוצה) של המהלך, 3.זיהוי האקורדים מנגינה ; 4.הלחנה אישית			ליחידה הרמוניה ליד המקלדת בהרמוניה לכיתה יא
מבחן מסכם- 30%		תירגול הנושאים השונים בכיתה		6 שעות	נושאי חזרה לקראת מבחן מסכם

פיתוח שמיעה לכיתה יב - 2 ש"ש

הנושא	מס' השעות	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
מרווחים	6 ש"ש	מרווחים קונסוננסים, מרווחים דיסוננסים, מרווחים משלימים	חידוד זיהוי המרווחים באופן מלודי ובאופן הרמוני; תרגול הנושא כחלק ממהלך דו-קולי ובשילוב נגינה ושירה בו-זמנית (ע"י תלמיד בודד)	מבדק-10%
אקורדים משולשים והיפוכיהם <small>*בשנת לימודים זאת יושם דגש גם על נגינת האקורדים-ע"י התלמידים עצמם-בפסנתר</small>	6 שעות	אקורד מאג'ורי אקורד מינורי אקורד מוקטן, אקורד מוגדל סקסט-אקורדים מאג'ורי, מינורי ומוקטן, וקוורט- סקסט אקורדים מאג'ורי, מינורי ומוקטן	תרגול הנושא באופנים שונים: זיהוי וכתבה ו/או כהכתבה הרמונית או כהכתבה מלודית של אקורדים שבורים; השלמת מרווחים לאקורדים; נגינת האקורדים במרקמים שונים (אקורד שבור, ליווי ואלס, מארש וכו')	מבדק-10%
הכתבות מלודיות חד-קוליות ודו-קוליות	6 שעות	הדגשים יהיו על הנושאים הבאים: שמיעה פנימית, כרומטיקה, מודו סים וסולמות פנטטונים (ראה סעיף מודוסים בתאוריה לכיתה י'), קונטרה-פונקט, תנועה מקבילה; הכתבות בסולמות שאינם מאג'ור-מינור ואטונליות	הכתבות חד-קוליות והכתבות דו-קוליות ברמה גבוהה	מבדק-10%
הכתבות ריתמיות א'	6 שעות	מפעמים שונים, משקל, מקצב, קאנונים רתמיים	1. תירגול (הקשה הקראה וכתבה) על פי טבלאות תבניות המקצב	מבדק (הכתבה)-5%

		הראשוניות והמתקדמות המופיעות בספר "צליל קצב וזכרון מוסיקלי" (עמ' 191-2); תירגול קריאת קצב במשקלים סימטרים מתוך ספרו של סטארר			
		שילוב בין תחום הקצב ותחום קריאת התווים (שירת סולפג') ברמה מתקדמת; הכתבות קצב ברמה מתקדמת (מתוך ספרו של רוני הולן); תירגול קריאת קצב מורכב במשקלים א-סימטריים מתוך ספרו של סטארר	מקצבים מנוקדים, משקלים אסימטריים	6 שעות	הכתבות ריתמיות ב'
מבחנים בע"פ ליחידים בכיתה-10%		שירה מתוך אוסף הכוראלים של י.ס. באך. *בשירה יושם דגש רב גם על הארטיקולציה, על מבנה השיר והחלוקה לפסוקים כל זה מתוך ההקשר הביצועי	שירה בארבעה קולות (מתוך ספר הכוראלים של י.ס. באך)	6 שעות	שירת סולפג'
מבדק-10%		1. חזרה על נושא הדומיננט-ספטאקורד והיפוכיו, 2. זיהוי וכתובת כל סוגי הספטאקורדים והיפוכיהם; 4. הלחנת ליווי של ספטאקורדים למנגינות מקוריות של התלמיד/ה; 5. זיהוי סוגי ספט-אקורדים בתוך ליווי	דומיננט ספט אקורד; קוינט סקסט אקורד; טרצ קורט אקורד; סקונד אקורד; פתרון הספט אקורד ספטאקורד מינור קטן, ספטאקורד מוקטן-קטן, ספטאקורד מוקטן-מוקטן, ספטאקורד מגיור-גדול, ספטאקורד מינור-גדול, ספטאקורד	6 שעות	דומיננט ספטאקורד והיפוכיו, וסוגי הספטאקורדים *יחידה זאת תלמד במקביל לנושא זה בהרמוניה לכיתה יב

	הרמוני במוסיקה קלה או מוסיקה קלאסית	מוגדל-גדול, ספטאקורד מוקטן-גדול; היפוכי הספטאקורדים לסוגיהם (לדוגמא קוינט-סקסט מאג'ור גדול); זיהוי אקורדים מסוג סקסט אקורד נפוליטני, צרפתי וגרמני; זיהוי מינוריזציה בסולם המאג'ורי ואלטרציות על מודוסים			
מבחן בע"פ ליחידים ותרגיל להגשה-5%	1. זיהוי האקורדים מנגינה; 2. הלחנה אישית על פי המהלכים שנלמדו	דומיננטה שניונית, שרשראות דיאטוניות; אלטרציות מקובלות	6 שעות	מהלכים הרמוניים א' *נושא זה נלמד תוך קשר ישיר לחומר הנלמד בו-זמנית בהרמוניה ביחידות הלימוד-קדנצות; דומיננטות שניוניות; הרמוניה ליד המקלדת א'	
עבודת הלחנה-5%	שירה באופן הרמוני (קבוצתית) של המהלך וזיהוי האקורדים מנגינה; הלחנה מקורית על בסיס החומר הנלמד בכיתה	-מהלכים כרומטים -חיזוק הדרגה ע"י דומיננטה שניונית -מודולציות דיאטוניות וכרומטיות	6 שעות	מהלכים הרמוניים ב' *נושא זה נלמד תוך קשר ישיר לחומר הנלמד בו-זמנית בהרמוניה ביחידות הלימוד הרמוניה ליד המקלדת ב'	
מבחן מסכם-30%	תירגול נושאים בעיתיים בכיתה לקראת המבחן המסכם		6 שעות	נושאי חזרה ומבחן מסכם	

תיאוריה לכיתה י'-1 ש"ש

המורה: גב' אסתי בראון

הנושא	מס' השעות	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
מרווחים * יחידה זאת נלמדת במקביל להוראת הנושא בלימודי פיתוח שמיעה לכיתה י'	6 ש"ש	מרווח גדול מרווח קטן, מרווח זך מרווח מוגדל מרווח מוקטן, מרווח דו מוגדל מרווח דו מוקטן היפוכי המרווח, מרווחים גדולים מאוקטבה	הסבר הנושא בכיתה, תירגול על ידי התלמידים בשירה ובכתב, ושיעורי בית בכל שיעור	שני מבדקים 20%
סולמות ומודוסים * יחידה זאת נלמדת במקביל להוראת הנושא בלימודי פיתוח שמיעה לכיתה י'	6 שעות	מהו סולם? סוגי סולמות שונים-סולם כרומטי, פנטטוני, סולם הטונים השלמים; מהו מעגל מרווחים (קוורטות וקוינטות); סולם מאג'ור, סולמות מינורים לסוגיהם; סולם מקביל; טון מוביל (דרך המינור ההרמוני); סוגי הטטרקורדים; טרצה מאז'ורית ומינורית מהו מודוס? מקורות המודוסים; מודוסים בתרבויות מוסיקליות שונות; המודוסים ביחס לסולמות מאג'ור ומינור טבעי, איפיון המודוסים כ"מודוס מאג'ורי" ו"מודוס מינורי"	הסבר על הנושאים המשניים בכיתה באופן פרונטלי, תירגול על ידי התלמידים בשירה , כתיבה, האזנה ונגינה . ושיעורי בית שוטפים הנבדקים משעור לשעור	מבחן בכתב ובע"פ- בסה"כ 20%
אקורדים משולשים והיפוכיהם * יחידה זאת נלמדת במקביל להוראת הנושא בלימודי פיתוח שמיעה לכיתה י'	6 שעות	אקורד משולש, היפוך ראשון, היפוך שני, צליל יסודי, צליל הטרצה, צליל הקוינטה, אקורד שבור ואקורד שלם, ארפג'	תירגול בכיתה באמצעות כתיבה בכל צלילי האוקטבה, שירה ותרגול על כל צלילי האוקטבה	מבדק בע"פ ובכתב- 10%
אנהרמוניה	6 שעות	מהי אנהרמוניה? אנהרמוניה ביחס לצליל היחיד-לכל צליל יש לפחות 2 שמות שונים; אנהרמוניה במרווחים- לכל מרווח	הסבר פרונטלי על הלוח, תירגול בכיתה ושיעורי-בית	מבדק-10%

			יש מרווח אחר השווה לו בצילצולו ;		
תרגול בשיעור 10% ; עבודת הגשה : טרנספוזיציה של קוים מלודים מתוך הכוראליים של באך, גם בהעברה ממפתח למפתח 10%	הסבר על הנושא בכיתה באופן פרונטלי, תירגול על ידי התלמידים , ושיעורי בית בכל שיעור	טרנספוזיציה על פי המרווחים וכיוונים במלודיה הנתונה ; טרנס' הבנויה על המרווח הנוצר אנכית בין המנגינה הנתונה למנגינת היעד ; טרנספוזיציה מסולם לסולם ; הכרות עם מפתח דו נודד	6 שעות	טרנספוזיציה	
מבחן מסכם 20%				מבחן מסכם	
				בסה"כ 30 שעות	

הרמוניה

כיתה יא - 2 ש"ש

דרכי הערכה ומשקלה	דרכי לימוד	מושגים מרכזיים	מס' השעות	הנושא
מבדק-5%	תרגול בכתיבה ובשינון בע"פ	מיון האקורדים כדרגות הרמוניות לפי סדר הופעתם בסולמות מאג'ור ומינור הרמוני-הסבר על הלוח-האופן שכל אקורד יכול להיות בדרגות שונות בסולמות מאג'ור או מינור הרמוני	6 ש"ש	אקורד משולש כדרגה הרמונית
תרגול יחדני על הלוח-5%, בדיקת עבודות בית להגשה-5% ומבדק-5%	הדגמה על הלוח, תירגול בכיתה ושיעורי-בית	המושג הרמוניה; מנעד הקולות בכתיבה הרמונית; הכפלת צליל; המרווחים בין הקולות; הכפלת צלילים; אקורד פתוח ואקורד סגור-הגראפיקה של כתיבת אקורד בארבעה קולות במפתח סול ובמפתח פה, כתיבת אקורד משולש בשש צורות שונות (ע"פ מיקום צלילי האקורד בסופרן פתוח וסגור)	6 שעות	אקורד משולש בארבעה קולות
מבדק-5%	תירגול בכיתה באמצעות דפי עבודה, על הדגמה על הפסנתר, הדגמה והשמעה של הפונקציות מתוך יצירות שונות	דרגה ראשונה-טוניקה, דרגה חמישית-דומיננטה, דרגה רביעית-סוב דומיננטה כתיבת הדרגות בכל הסולמות המאג'ורים והמינורים-	6 שעות	אקורד משולש בדרגות ראשיות
מבדק-5%	הדגמת המהלכים הקדנציאליים על הלוח; תירגול בכתב; אבחון הקדנצות בכוראלים של באך; נגינה של סוגי הקדנצות השונים בסולמות מאג'ורים ומינורים מתוך הכוראלים של באך	הולכת קולות, טון משותף, צעד וקפיצה, מרווחים מקבילים-איסור פרימות, קוינטות ואוקטבות מקבילות, "ללכת בדרך הקצרה ביותר", חיבור עם טון משותף וללא טון משותף (בין דרגות חמישית לראשונה ובין דרגות עוקבות)	6 שעות	קדנצה אוטנטית; קדנצה פריגית ופלאגלית

		ומספרות המוסיקה המערבית			
עבודת הגשה-10%		תירגול בכתב של חיבור דרגה חמישית ושישית; תירגול סיום מדומה בסולמות שונים-מאג'ור ומינור; נגינה והדגמה בכוראלים וביצירות שונות	1. מהו סיום מדומה 2. הכפלת הטריצה בשישית שאחרי החמישית	6 שעות	הדרגה השישית ושימושיה; סיום מדומה
תירגול יחידני בסולמות שונים, כתיבת פסוקים במבנים שונים של קדנצה אוטנטית בשילוב ההיפוכים. עבודה בכיתה עם ציון-5% עבודת הגשה-5%		הסבר באמצעות תרגיל על הלוח, תרגול התלמידים בכיתה, הדגמה על ידי נגינה, שיעורי-בית	חזרה על מושג הסקסט אקורד - היפוך ראשון בדרגות ראשיות בשש צורות שונות) עם ההכפלות המתאימות); חיבור ההיפוך הראשון ליחידת הלימוד העוסקת בקדנצה האוטנטית	6 שעות	היפוך ראשון בדרגות ראשיות
שיבוץ הקוורט סקסט הקדנציאלי בכתיבה ובנגינה בתוך הפסוק ההרמוני; עבודת הגשה-5% מבדק-5%		כתיבת קוורט סקסט קדנציאלי בארבעה קולות, עם ההכפלות המתאימות- הדגמה על הלוח ותירגול באמצעות תרגילים; הדגמה מתוך יצירות שונות	מהו קוורט סקסט קדנציאלי -קוורט סקסט קדנציאלי בתוך הפסוק ההרמוני	6 שעות	קוורט-סקסט קאדנציאלי
מבחן 25%		תירגול בכתיבה על הלוח של הספטאקורד והיפוכיו בכל הסולמות (בצורות השונות ובהתיחס	דומיננט ספט אקורד; קוינט סקסט אקורד; טרצ קורט אקורד; סקונד אקורד; פתרון הספט אקורד; ספטאקורד חסר וספטאקורד מלא; דומיננט ספטאקורד והיפוכיו בשש צורות	6 שעות	דומיננט ספט אקורד והיפוכיו *יחידה זאת תלמד במקביל לנושא זה בפתוח שמיעה לכיתה יא

		למצב הסופרן המשתנה); שילוב הדומיננט ספטאקורד והיפוכיו בתוך הפסוק ההרמוני; תירגול בכתיבה ובנגינה בסולמות מאג'ור ומינור הרמוני של נושאים אלה	שונות		
מבדק-5%		תירגול בכתב בכיתה ועבודות בית להגשה, ניתוח התופעה ההרמונית ודיון בה בכוראלים של באך; דוגמאות והשמעות מתוך ספרות המוסיקה האומנותית, הגיאז והמוסיקה הקלה	ספטאקורד מלא, ספטאקורד חסר	6 שעות	דומיננט ספטאקורד חסר ומלא ופתרונותיו; האתנה הדומיננטי
מבדק מעשי (בביצוע)-10%		תירגול באס ממוספר על הלוח ונגינה פרטנית שלו בפסנתר	המשפט ההרמוני; המעגל הפונקציונלי	6 שעות	הירמון באס ממוספר; הרמוניה ליד המקלדת א'- מבנה המשפט בהרמוניה טונלית פונקציונאלית *יחידה זאת נלמדת במקביל ליחידה זיהוי מהלכים הרמוניים בפיתוח שמיעה לכיתה יא

הרמוניה לכיתה יב – 2 ש"ש

הנושא	מס' השעות	מושגים מרכזיים	דרכי לימוד	דרכי הערכה ומשקלה
היפוך ראשון בדרגות משניות א'	6 שעות	דרגות משניות ומיקומה בסולם המאג'ורי והמינור ההרמוני : היפוך ראשון בדרגה שנייה ובספטאקורד-פונקצית הסוב-דומיננטה, ושביעית סקסט אקורד-פונקצית הדומיננטה או הטוניקה ; הכפלות ומשמעותן וחיבור האקורד בתוך מרכיבי הפסוק ההרמוני	הסבר ותירגול בכיתה,	מבדק-10%
הדרגה השלישית; הטיפול בספט-אקורדים בדרגות אחרות מלבד הדומיננט ספט-אקורד	6 שעות	הדרגה השלישית בסולם המאג'ורי בסולם המינורי ובמינור ההרמוני ; הטיפול ההרמוני בספט אקורדים בדרגות הבאות : ראשונה, שלישית, רביעית, שישית	הסבר ותירגול בכיתה, נתוח- תירגול- כתיבת הדרגה בכל אחת מהאפשרויות בתוך ההקשר הפונקציונאלי שלה	מבדק-10%
דומיננטה שניונית א'	6 שעות	דומיננטה שניונית ; דומיננטה שניונית כחיזוק הדרגה החמישית וכאמצעי למודולציה ; שביעית מוקטנת וחצי מוקטנת כחיזוק לחמישית	שיטות עבודה-דומיננטה שניונית (ד.ש) כחלק מהפסוק ההרמוני וגם כאקורד מעבר מסולם לסולם (מודולציה), נתוח-זיהוי הד.ש ושימושיה השונים בכוראלים של באך ויצירות אחרות. ביצוע-נגינה, שירה	עבודת הגשה- 5%
דומיננטה שניונית ב'	6 שעות	חיזוק הדרגה הרביעית באמצעות דומיננטה שניונית ; דומיננטה לדרגה השניה, השישית במינור (ראשונה במאג'ור המקביל) והשלישית הטבעית במינור ובמאג'ור	תירגול בכיתה של כל אחד מהמהלכים	מבדק-10%
תהליכים מודולטורים	6 שעות	מודולציה, טוניקליזציה, חריגה מהסולם	כתיבת תרגילי מודולציה, זיהוי מודולציות, חריגות וטוניקליזציות בכוראלים של באך וביצירות מתוך	מבדק-10%

	ספרות המוסיקה המערבית,			
עבודת הגשה 5%-	תירגול וזיהוי סוגי הטונים הזרים בכוראלים של באך	טון זר מהו?; סוגי הטונים הזרים-טון עובר, טון שוהה, טון מקדים, טון חולף, קאמביאטה	6 שעות	טונים זרים
עבודת הגשה-5%	תרגול הנתוח בכיתה, שיעורי-בית להגשה; שירת הקולות פוליפונית והרמונית; נגינת הכוראלים	נתוח כוראל-פירוש, פרמטה כסיום פסוק הרמוני, באס ממוספר, קונטרפונקט, פוליפוניה והומופוניה, מודליות, מאג'וריזציה מינוריזציה, טוניקליזציה	6 שעות	נתוח כוראלים של באך א'
עבודת הגשה-5%	תרגול הנתוח בכיתה, שיעורי-בית להגשה; שירת הקולות פוליפונית והרמונית; נגינת הכוראלים	דרך נתוח הכוראל- נתוח טונלי: אבחון תופעות יוצאות דופן; טונים זרים; קדנצות יוצאות דופן; מודלציות מורכבות; הכפלות חריגות וסיבותיהן (מבחינה הרמונית, טונלית ומלודית)	6 שעות	נתוח כוראלים של באך ב'
תרגול על לוח עם הערכה-10%	תירגול בכיתה, שירה ונגינה, הגשת תרגילי קוים מקורים של התלמידים שיהורמנו לפי ההרמוניה הפונקציונלית וניתוחם בכיתה	הירמון באמצעות דרגות ראשיות והיפוכיהן;	6 שעות	הירמון סופרן א'
מבחן-10%	תירגול בכיתה, שירה ונגינה, הגשת תרגילי קוים מקורים של התלמידים שיהורמנו לפי ההרמוניה הפונקציונלית וניתוחם בכיתה	אבחון נקודות מפתח בפסוק; הרצף הפונקציונאלי הנוצר מתוך קו הסופרן; דגש על כתיבה עם היבט קונטרפונקטי	6 שעות	הירמון סופרן ב'
מבחן מסכם 20%-	תירגול אישי בכיתה		6 שעות	הרמוניה ליד המקלדת ב' וחזרה *נושא זה נלמד במקביל ליחידה זיהוי מהלכים הרמוניים ב' בפיתוח שמיעה לכיתה יב

4. דרכי הערכה מסכמות

4.1 דרכי הערכה מסכמות בתולדות המוסיקה וספרותה

מרכיבי הציון השנתי בכיתה י' :

2 מבדקים-20%
אנסיין-10%
2 עבודות להגשה-10%
3 מבחנים-45%
מבחן בהאזנה-15%
בסה"כ-100%

מרכיבי הציון השנתי בכיתה יא :

1 אנסיין-10 %
1 עבודה-15%
5 מבדקים-50%
1 מבחן-25 %
1 מבחן בהאזנה-
בסה"כ-100%

מרכיבי הציון השנתי בכיתה יב :

1 עבודת חקר 10%
2 מבחנים-40%
4 מבדקים-40%
יצירה מקורית-10%
1 מבחן בהאזנה-
סה"כ : 100%

שקלול הציונים לציון ההגשה (מגן) לבגרות בתולדות המוסיקה וספרותה :

10% ציון שנתי בכיתה י'
20% ציון שנתי בכיתה יא
30% ציון שנתי בכיתה יב
40% ציון מבחן מתכונת
סה"כ 100%

מקצוע תולדות המוסיקה וספרותה הינו בהיקף של 2 יח"ל לבגרות.

הציון הסופי במקצוע מורכב מ-50% ציון הגשה ו-50% הבגרות.

פירוט הקריטריונים למתן הציונים בתולדות המוסיקה וספרותה

כיתה י'

המבדקים יכללו שאלה אחת לבחירה מתוך שתיים.

במבחנים - התלמידים יענו על 2 שאלות גדולות מתוך 3 ו-2 שאלות קטנות מתוך 3. השאלות הגדולות יהיו שאלות חשיבה והשאלות הקטנות יהיו יותר בכיוון אינפורמטיבי. עוד במבחן יהיו 3 מושגים מתוך 5 וסעיף זיהוי יצירות. מתודולוגיה בסעיפי השאלות: שאלות ידע, שאלת ניתוח מהתווים, שאלת אנסיין ראה מבחן לדוגמא ב"נספח מס' 3".

העבודה תכלול סיכום וניתוח יצירה ותכלול לפחות 3 פריטים ביבליוגרפים (ספרים ואנציקלופדיות). אפשריים גם מקורות מקוונים אבל מובחרים ומעטים בלבד.

מבחן בהאזנה יכלול כ-20 קטעי האזנה מתקופות הבארוק והקלאסיקה המוקדמת. מתוכם יצטרכו התלמידים לזהות ולרשום בפירוט הנדרש כ-15 קטעים לזיהוי.

כיתה י"א

אנסיין יכלול יצירה קצרה לפסנתר. על התלמיד יהיה לנתח אותה מבחינה מבנית, מלודית, סולמית וארטיקולטיבית.

העבודה תהיה על האופרות סריה ו/או האופרה "חליל הקסם" של מוצרט ועליה לכלול ניתוח של אחת האריות וסכום ממצה לגבי האופרה. על העבודה להיות כתובה תוך הסתמכות על שלושה פריטים ביבליוגרפים לפחות (לא מהאינטרנט).

המבדקים יעשו על חומר ממוקד שנלמד במהלך השעור האחרון או השעור שלפניו. מטרתם לבחון את הבנת החומר הנלמד.

המבחן יכלול שתי שאלות גדולות (לבחירה מתוך שלוש. שאלת חשיבה ושאלת ידע). שתי שאלות ידע קטנות-אינפורמטיביות וממוקדות (לבחירה 2 מתוך 3). 3 מושגים מתוך 5, סעיף זיהוי יצירות להאזנה. מתודולוגיה בסעיפי השאלות: שאלות ידע, שאלת ניתוח מהתווים, שאלת אנסיין ראה דוגמא למבחן מצורף ב"נספח מס' 3".

מבחן בהאזנה יכלול כ-20 קטעי האזנה מתקופות הקלאסיקה והרומנטיקה. מתוכם יצטרכו התלמידים לזהות ולרשום בפירוט הנדרש כ-15 קטעים לזיהוי.

כיתה י"ב

העבודה תהיה על הסימפוניות של גוסטב מהלר תוך התמקדות באחת התקופות. יהיה עליה לכלול ניתוח של אחד הפרקים-בהתאם ליכולת הניתוח של התלמיד בתחילת כיתה יב. על התלמיד לבסס את עבודתו על שלושה פריטים ביבליוגרפים לפחות.

המבחן יכלול 2 שאלות גדולות מתוך 3, 2 שאלות קטנות מתוך 3. מושגים-3 מתוך 5. סעיף זיהוי יצירות האזנה. מתודולוגיה בסעיפי השאלות: שאלות ידע, שאלת ניתוח מהתווים, שאלת אנסיין ראה דוגמא למבחן ב"נספח מס' 3".

המבדק יכלול שאלה אינפורמטיבית קצרה אחת לבחירה מתוך 2 מושגים מתוך 4.

יצירה מקורית - על התלמיד יהיה לכתוב יצירה מקורית לפי טכניקת הכתיבה הסריאלית.

מבחן בהאזנה יכלול כ-20 קטעי האזנה. מתוכם יצטרכו התלמידים לזהות ולרשום בפירוט הנדרש כ-15 קטעים לזיהוי.

4.2 דרכי הערכה מסכמות במקצועות תורת המוסיקה

תאוריה

מרכיבי הציון השנתי כיתה י'

4 מבדקים -40%

תרגול בכיתה עם ציון-10%

עבודה להגשה-10%

2 מבחנים-40%.

סה"כ 100%

פירוט הקריטריונים למתן הציונים בתאוריה

המבדקים על המרווחים יכללו מספר סעיפים אשר יבדקו את יכולתו של התלמיד לבנות ולזהות מרווחים גדולים וקטנים, מוגדלים ומוקטנים ומרווחים משלימים.

התרגול בכיתה יהיה בצורת תרגיל שינתן לכיתה ובו התלמידים יתבקשו לכתוב טרנס פוזיציה והעברה מסולם סול לפה ולהיפך.

המבחן על הסולמות והמודוסים יכלול את הנושאים הבאים:
בניה וזיהוי של כל סוגי הסולמות המאגורים והמינוריים המוכרים הקיימים בתאוריה של המוסיקה המערבית;
בניה וזיהוי של המודוסים הראשיים המוכרים במוסיקה המערבית.
בחלק השני של המבחן יינתנו תווים של חלקי יצירות. התלמידים יתבקשו לזהות את הסולמות/ המודוסים בהם כתובות היצירות.
המבחן המסכם בסוף השנה יכלול את כל נושאי הלימוד בתאוריה

הרמוניה

מרכיבי הציון השנתי בהרמוניה לכיתה יא

6 מבדקים - 30%
2 עבודות-בית להגשה-35%
2 תירגולים יחידניים על הלוח עם ציון-10%
מבחן-25%

סה"כ 100%

מרכיבי הציון השנתי בהרמוניה לכיתה יב

4 מבדקים - 40%
עבודות להגשה-20%
תרגול על הלוח עם ציון-10%
2 מבחנים-30%
סה"כ- 100%

שקלול הציונים לציון ההגשה (מגן) לבגרות

30% ציון שנתי בהרמוניה בכיתה יא

30% ציון שנתי בהרמוניה בכיתה יב

40%_ ציון מבחן מתכונת

סה"כ- 100%

מקצועות התאוריה וההרמוניה יחד הם בהיקף של 2 יח"ל לבגרות.
25% מציון ההגשה הינו שקלול הציונים בתאוריה, 75% מציון ההגשה הינו שקלול הציונים
בהרמוניה.

הציון הסופי מורכב מ-50% ציון הגשה ו-50% ציון בחינות הבגרות.

פיתוח שמיעה

מרכיבי הציון השנתי לכיתה י'

2 מבדקים-30%
3 הכתבות-20%
מבחן בע"פ בשירה-20%
מבחן מסכם בכתב-30%
סה"כ-100%

מרכיבי הציון השנתי לכיתה יא'

מבדקים-60%
2 מבחנים ליחידים בכיתה-10%
מבחן מסכם-30%
סה"כ-100%

מרכיבי הציון השנתי לכיתה יב'

6 מבדקים-50%
מבחנים ליחידים-15%
עבודת הלחנה-5%
מבחן מסכם-30%
סה"כ-100%

שקלול הציונים לציון ההגשה (מגן) בסולפג'

15% ציון שנתי כיתה י'
20% ציון שנתי כיתה יא'
25% ציון שנתי כיתה יב'
40% ציון מבחן מתכונת

סה"כ 100%

מקצוע הסולפג' הינו בהיקף של 1 יח"ל לבגרות.

הציון הסופי מורכב מ-50% ציון ההגשה ו-50% ציון מבחן הבגרות.